

СРПСКИ ЈЕЗИК (2+1) ЕСПБ 4

Школска 2014/2015. година, семестар I

Предавач: др Тамара Грујић, проф.

Сарадник: Јован Јовановић, мастер

Обавезе студената: присуство предавањима и вежбама, активност на вежбама, дискусије студената, колоквијуми, семинарски радови.

Начин оцењивања рада и резултата:

- Максималан број поена **100**
- Предиспитне обавезе **50** поена:
 - Присуство предавањима и вежбама **10**
 - Активност на вежбама **10** поена
 - Колоквијуми **10+10** (20) поена
 - Семинарски рад **10** поена
- Испит **50** поена
 - Писмени испит **20** поена
 - Усмени испит **30** поена

ПРИКУПЉЕН БРОЈ ПОЕНА	ОЦЕНА
95-100	10
85-94	9
75-84	8
65-74	7
55-64	6
ДО 54	Студент није положио испит

Студент мора да сакупи минимално 30 поена да би стекао услов да изађе на испит. Студент може да освоји максимално 50 поена на предиспитним обавезама. Поени предиспитних и испитних обавеза се сабирају.

Испит се полаже писмено (тест) и усмено (три питања).

Коначна оцена биће формирана на основу резултата на колоквијуму, на основу залагања студената на вежбама и резултата на испиту.

Основна литература:

Станојчић, Ж., Поповић, Љ. (1997). *Граматика српског језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Станојчић, Ж. (2010). *Граматика српског књижевног језика*. Београд: Креативни центар.

Помоћна литература:

Бугарски, Р. (1995). *Увод у општу лингвистику*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Драгићевић, Р. (2007). *Лексикологија српског језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Живковић, Д. (1995). *Теорија књижевности са теоријом писмености*. Београд: Драганић.

Ивић, П. (1991). *О Вуку Караџићу*. Сремски Карловци, Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.

Јерковић, Ј., Пешикан, М., Пижурица, М. (2006). *Правопис српског језика*. Нови Сад: Матица српска.
Караџић, В. С. (1968). *О језику и књижевности I, II*. Београд: Просвета.
Клајн, И. (2005). *Грамматика српског језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
Лукић, Ж., Марковић, М. (2003). *Култура говора*. Ваљево: Интелекта.
Милановић, А. (2006). *Кратка историја српског књижевног језика*. Београд: Завод за уџбенике.
Поповић, М. (1987). *Вук Стефановић Караџић*. Београд: Полит.
Селимовић, М. (1972). *За и против Вука*. Сарајево: Свјетлост.
Стевановић, М. (1989). *Савремени српскохрватски језик I, II*. Београд: Научна књига.

Приручници:

Клајн, И. (2007). *Речник језичких недоумица*. Нови Сад: Прометеј.
Клајн, И., Шипка, М. (2007). *Велики речник страних речи и израза*, Нови Сад: Прометеј.
Клајн, И. (2007). *Испеци на реци*. Нови Сад: Прометеј.
Клајн, И., Шипка, М. (2007). *Страни изрази и изреке*. Нови Сад: Прометеј.
Речник књижевних термина. (1992). Београд: Полит.
Ћосић, П. (2008). *Речник синонима*. Београд: Корнет.
Шипка, М. (2007). *Приче о речима*. Нови Сад: Прометеј.

Наставне теме: Језик; појам информације и комуникације; језик и говор; говор и писмо; вештачки језици; историја српског књижевног језика; језичка норма и стандардизација; дијалекатска основа српског језика; раслојавање језика: дијалект, социолект, идиолект, функционални стилови; језички систем и науке које се њиме баве: фонетика, фонологија, морфологија, творба речи, лексикологија, синтакса; гласовни систем српског језика; слог и подела речи на слоге; гласовне алтернације; прозодија српског језика – акценат: акценатска целина, проклитике, енклитике; правопис – основни принципи правописа: писање великог слова, састављено и растављено писање речи, транскрипције речи из страних језика, речи из страних речи и калкови, скраћенице; падежни систем; лексикологија: синонимија, антонимија, полисемија, хомонимија; дијалектизми, регионализми, архаизми, историзми, жаргонизми, вулгаризми; фразеологизми; синтакса: синтагма, независно-сложене и зависно-сложене реченице; вештина говорења и слушања; свакодневна комуникација.

Семинарски рад: није обавезан; ако се студент определи за семинарски рад бира тему из Српског језика (са списка оријентационих тема и у договору са предметним наставником); рад треба да садржи 8-12 страна куцаног текста (фонт 12 (Times New Roman), проред 1,5). Ћирилично писмо је обавезно.

Сваки семинарски рад треба да садржи следеће делове:

- на насловној страни пише се назив високе школе: ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ВАСПИТАЧА У КИКИНДИ; предмет из кога се пише семинарски рад: СРПСКИ ЈЕЗИК; тема семинарског рада (студент бира самостално тему у договору са професором); ментор: име и презиме професора; име и презиме студента; место: КИКИНДА, школске 2014/2015. год.
- Садржај, са адекватном нумерацијом страна;
- Увод (1-1,5 страна): одговорити на питање шта је тема, о чему ће се говорити у раду

- Теоријски део: укратко препричати, не преписати, оно што се у доступној литератури (у договору са професором) може прочитати о изабраној теми; опис искуства које сте у вези са изабраном темом имали/сакупили током проучавања литературе.
- Закључак (1 страна): дати кратак осврт на оно о чему је у раду приказано, издвојити битне чињенице које су битне за тему, упоредити оно што сте у вези са темом прочитали са оним што сте сазнали у пракси; изнети лични став о обрађеној, шта је ту значајно, важно, препорука аутора за нека даља и слична истраживања.
- Коришћена литература: навести све коришћене изворе по уобичајеним методолошким правилима (на посебној страни).
Литература или извор информација у електронском облику наводе се по азбучном редоследу. Наведена литература се не нумерише.
Треба да буде најмање 3 извора литературе. Семинарски рад може да садржи штампане и електронске изворе литературе, с тим што она у РАДУ и на КРАЈУ РАДА (у списку литературе) мора да се адекватно наводи, на пример:

1. У РАДУ, ПОСЛЕ СВАКОГ ДЕЛА КОЈИ ЈЕ ПАРАФРАЗИРАН (препричан својим речима), НАВОДИ СЕ У ЗАГРАДИ ИЗВОР ЛИТЕРАТУРЕ (презиме аутора коришћене књиге), СА ГОДИНОМ ИЗДАЊА КЊИГЕ, на пример: (Хрњица, 1990);

2. НА КРАЈУ РАДА, ОВА КЊИГА БИ СЕ НАВЕЛА ОВАКО:

Хрњица, С. (1990). *Опита психологија*. Београд: Научна књига.

3. Уколико је два аутора наводи се, на пример (Хавелка и Ивић, 2005);

Ако је више од два аутора:

Хавелка, Н., Кузмановић, Б., Попадић, Д. (1998). *Методe и технике социопсихолошких истраживања*. Београд: Центар за примењену психологију...ова књига би се у раду навела (Хавелка и сар, 1998);

4. УКОЛИКО СЕ ЦИТИРА АУТОР КОЈИ ЈЕ ВЕЋ ЦИТИРАО НЕКОГ АУТОРА, НАВОДИ СЕ ПРВО ЦИТИРАНИ АУТОР, А ОНДА ОНАЈ АУТОР КОЈЕГ СМО МИ ЦИТИРАЛИ из расположиве литературе. На пример (Ђурић, 1994, према Голубовић, 2002)...значи у књизи коју ми користимо аутор (Голубовић), већ цитира Ђурића...неопходно је навести оба аутора;

5. ЧЛАНАК ПРЕУЗЕТ СА ИНТЕРНЕТ ЧАСОПИСА: Brown, M. R. & Cao, C. (2001). Distribution of ovary ecdysteroidogenic hormone I in the nervous system and gut of mosquitoes. *Journal of Insect Science*, 1(3). Retrieved September 24, 2002, from <http://www.insectscience.org/1.3/>

6. ЕЛЕКТРОНСКА КОПИЈА ЧЛАНКА ИЗ ЧАСОПИСА ПРЕУЗЕТА ИЗ БАЗЕ ПОДАТАКА: Pendlebury, S. (1998). Transforming teacher education in South Africa: A space-time perspective [Electronic version]. *Cambridge Journal of Education*, 28(3), 333-350. Retrieved September 24, 2002, from Academic Search Premier (EBSCOhost) database.

7. WEB СТРАНА БЕЗ НАВЕДЕНОГ АУТОРА И ДАТУМА: *Geography of the Seychelles*. (n.d.). Retrieved September 24, 2002, from <http://www.stgt.com/seychelles/html/geography.htm>.

- Прилози: Уколико постоје прилози у семинарском раду, прилажу се на самом крају рада. Прилози се одвајају од рада посебним листом са наведеним насловом (Прилози), и наводе се у садржају. Прилози се обележавају у наслову по редном броју прилога док се странице прилога не нумеришу. Прилози (слике, графикони, цртежи, фотографије и сл.) – треба их описати у раду и навести да се налазе у делу Прилози.

Приказ књиге или прегледни чланак научни је рад у којем се пише о научној монографији и у којем се обавештава о основним поставкама неког научног рада. Приказ мора да садржи информативност о садржају дела о коме је реч, али не сме дескрипција да превлада, јер ће се приказ претворити у резиме. Циљ приказа је да покаже начин на који дело третира тему.

Приказ треба да одговори на следећа питања:

- у чему је специфичност, иновативност и значај теме;
- која је основна теза рада;
- која се врста грађе у делу користи, да ли је грађа довољно истражена (примарна и секундарна);
- која теоријска исходишта или теме за даља истраживања дело отвара;
- личне реакције и мишљења.

Ово су оријентациона питања, а ни редослед није обавезујући.

Аутор приказа сам даје наслов свог рада, у зависности од обрађене теме у изабраној књизи и личног утиска. Испод наслова рада пише се аутор књиге која се приређује, назив књиге, издавач, место и година издања. У приказу се могу наводити цитати из књиге која се приређује, или цитати из неке друге књиге, а који су у вези са темом књиге која се приређује.

Оријентационе теме за семинарске радове:

1. Особености језика као система
2. Постанак и развитак језика
3. Значај просветитељског рада Ћирила и Методија
4. Индоевропски језици (карактеристике група језика)
5. Развој српског књижевног језика
6. Рецензије старословенског језика
7. Књижевни језик и народни језик (особености, сличности и разлике)
8. Споменици културе на српском народном језику до XVIII века
9. Реформа ћирилице у предвуковском периоду (представници и значај)
10. Језик Доситеја Обрадовића
11. Реформаторски дух и борба за језик Вука Стефановића Караџића
12. Значај Вуковог *Српског рјечника* из 1818. и 1852. године за савремену лексикографију
13. Вук Стефановић Караџић као полемичар и књижевни критичар
14. Жаргон младих
15. Свакодневна комуникација
16. Српски језик као други/страни
17. Усвајање језика и говорни поремећаји
18. Речи страног порекла у српском језику
19. Англицизми/турцизми/германизми у делу неког писца
20. Раслојавање језика
21. Речници српског језика

22. Спојено и одвојено писање речи – битнија правила
23. Скраћенице – присуство, творба и значење
24. Однос изведеница и сложеница у савременој лингвистичкој литератури
25. Говор тела (обрада примера из филма или тв-серије)
26. Појам знаковног језика
27. Језичке недоумице (речник, примери, граматичка обрада)
28. Фонолошка обрада текста или говора (по избору студента)
29. Употреба интерпункцијских знакова у дневној штампи
30. Лектура и коректура текста (теоријски и практични аспект)
31. Језичка средства хумора у публицистичком или политичком дискурсу
32. Стереотипи и предрасуде у савременим уџбеницима за српски језик
33. Транскрибовање и анализа разговора (по избору студента)
34. Језички израз говора мржње и насиља (граматичка и лексичка обрада)
35. Граматичка и лексичка анализа неког тематског блока у публицистичком стилу
36. Језички израз интернета и електронске комуникације
37. Најчешћа огрешења о стандардну норму српског језика
38. Дијалекатски минимални речник неког локалног говора
39. Жаргонски минимални речник неког локалног говора
40. Лингвостилистика текста на корпусу Књижевности за децу
41. Врсте предиката у неком књижевном делу
42. Декомпоновани предикат у административном функционалном стилу
43. Деминутивне и аугментативне речи и њихова улога у језику штампе (или неког књижевног дела)
44. Апстрактне именице у оригиналним делима светог Саве
45. Глаголски прилози у делима Милоша Црњанског
46. Говор мога краја – тимски рад
47. Језик и стил мога омиљеног писца – тимски рад
48. Дечји говор – тимски рад
49. Приказ књиге Ранка Бугарског *Језик у друштву*
50. Приказ књиге Ранка Бугарског *Лица језика*
51. Приказ књиге Ранка Бугарског *Језик и култура*
52. Приказ књиге Ранка Бугарског *Језик и лингвистика*
53. Приказ књиге Милана Шипке *Приче о речима*
54. Приказ књиге Милана Шипке *Зашто се каже*
55. Приказ књиге из лингвистике по избору

ИСПИТНА ПИТАЊА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

1. Појам језика
2. Науке које описују језик
3. Појам информације и комуникације
4. Језик и говор
5. Говор и писмо
6. Народни говор и књижевни језик.
7. Фонетика и фонологија
8. Морфологија, морфема

9. Морфолошка норма – промена именских речи и глагола
10. Лексикологија, однос лексикологије и сродних дисциплина
11. Лексичка норма: разврставање речи по различитим критеријумима, право и пренесено значење, денотативно, конотативно
12. Основни појмови о извођењу речи
13. Моносемија и полисемија
14. Хомонимија и синонимија
15. Антонимија и паронимија
16. Основни појмови о фразеологији и фразеолошким јединицама. Клишеи и помодни изрази
17. Деминутиви, аугментативи, хипокористици, пејоративи
18. Раслојавање језика
19. Територијално раслојавање језика
20. Социјално раслојавање језика
21. Индивидуално раслојавање језика
22. Функционално раслојавање језика
23. Језичка норма и стандардизација
24. Дијалекатска основа српског језика
25. Дијалекти (шумадијско-војвођански и источнохерцеговачки)
26. Историја српског књижевног језика
27. Индоевропски језик
28. Старословенски језик
29. Српскословенски језик
30. Рускословенски језик
31. Славеносрпски језик
32. Рад Вука Стефановића Караџића на реформи српског језика и правописа
33. Правопис
34. Неологизми
35. Варваризми
36. Историзми и архаизми
37. Дијалектизми
38. Жаргонизми
39. Професионализми и термини
40. Варијантизми
41. Речи из страних језика
42. Гласовни систем српског језика
43. Говорни органи
44. Прозодија: природа и дистрибуција акцента
45. Послеакценатске дужине, фонолошка функција акцента и послеакценатских дужина. Проклитике и енклитике
46. Фонетска норма: гласовне промене
47. Једначење сугласника по звучности
48. Једначење сугласника по месту творбе
49. Јотовање
50. Палатализација
51. Сибиларизација
52. Прелазак Л у О
53. Непостојано А
54. Губљење сугласника
55. Променљиве врсте речи

56. Непроменљиве врсте речи (прилози, предлози, везници, узвици и речце)
57. Именице
58. Заменице
59. Придеви
60. Бројеви
61. Глаголи
62. Падежни систем
63. Синтакса: синтаксичке јединице; реченице у ширем смислу (комуникативне реченице) и реченице у ужем смислу (предикатске реченице).
64. Синтагме (именичке, придевске, прилошке и глаголске)
65. Конгруенција
66. Независно-сложене реченице
67. Зависно-сложене реченице
68. Дискурс
69. Скраћенице
70. Основни појмови о извођењу сложеница
71. Основни појмови о извођењу полусложеница
72. Интерпункција
73. Употреба великог слова
74. Спојено и одвојено писање речи
75. Писање страних речи

др Тамара Грујић, проф.